

Особливості підготовки сімейних лікарів на факультеті післядипломної освіти ВДНЗУ «УМСА»

В. М. Ждан, Л. М. Шилкіна, І. М. Скрипник, А. А. Капустянська, М. Ю. Бабаніна, М. В. Ткаченко, В. Ю. Штомпель, Г. В. Волченко, В. Г. Лебідь

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія», м. Поділля

У сучасній підготовці лікарів сімейної медицини важливим є поєднання зусиль державних, громадських і професійних медичних організацій і установ у контексті як створення університетських клінік згідно з міжнародними стандартами і зразками, так і формування державної політики щодо важливості ролі первинної медико-санітарної допомоги на засадах загальної практики – сімейної медицини у забезпеченні громадського здоров'я.

Ключові слова: сімейна медицина, післядипломна освіта.

Освоєнням завданнями післядипломної освіти є забезпечення практичної охорони здоров'я висококваліфікованими кадрами, які зможуть надавати якісну допомогу населенню. На сьогодні вже остаточно доведено, що надання якісної медичної допомоги населенню насамперед залежить від зміцнення первинної ланки охорони здоров'я, основою якої є розвиток інституту сімейного лікаря. Протягом майже 10 років за активної участі факультету післядипломної освіти ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» в Подільській області проводять реструктуризацію галузі на засадах загальної практики – сімейної медицини.

Починаючи з 2001 року академія стала одним із провідних закладів в Україні з підготовки спеціалістів сімейної медицини. Факультет післядипломної освіти, готуючи висококваліфікованих спеціалістів, насамперед орієнтується на потреби Подільської області, в заклади охорони здоров'я сільської місцевості якого направлені у 2004 р. майже 50% випускників, у 2005 р. – 57%, у 2006 р. – 46,9%, у 2007 р. – 48,7%, у 2008 р. – 54,5%, у 2009 р. – 53,7%, у 2010 р. – 54,2%, у 2011 р. – 54,8%. Це дало можливість укомплектувати лікарські посади дільничних лікарень на 98,3% (показник по Україні 89,3%), лікарських амбулаторій – на 96,5% (по Україні – 84%).

22 січня 2010 року Верховна Рада України затвердила Згаданою державну Програму розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини на період до 2012 року. Необхідність прийняття цього важливого документу була викликана високими показниками смертності осіб працездатного віку, постарілим населенням, яскраво вираженою первинною у доступності медичної допомоги, насамперед у сільській місцевості.

Вивчивши світовий досвід та усвідомлюючи відповідальність за суттєві проблеми в системі охорони здоров'я, Міністерство охорони здоров'я України запропонувало основні зусилля спрямувати саме на подальший розвиток первинної медико-санітарної допомоги на засадах загальної практики – сімейної медицини, яка є одним із головних пріоритетів реалізації національних систем охорони здоров'я, особливо в умовах фінансових ресурсів.

Економічним підґрунтям для визначення пріоритету у розвитку первинної медико-санітарної допомоги є вартість обслуговування одного випадку надання допомоги на первинному рівні, яка у 7–8 разів менша, ніж на вторинному, та у 20 разів менша, ніж на третинному рівні.

За словами міністра охорони здоров'я України Раїси Богатирьової, на сьогодні первинній медико-санітарній допо-

мою в Україні властиві системні недоліки, що зумовлюють обмеженість її ролі в наданні допомоги, недостатній вплив на здоров'я громадян, а відтак – низьку ефективність системи охорони здоров'я в цілому.

У вітчизняних закладах первинної ланки починають і закінчують лікування лише до 30% пацієнтів у містах і до 50% пацієнтів у сільській місцевості.

Питома вага видатків на утримання закладів охорони здоров'я, які надають первинну медико-санітарну допомогу, становить менше 10% від загального обсягу видатків на охорону здоров'я, що, зважаючи на незадовільний рівень матеріально-технічного забезпечення зазначених структур, є вкрай недостатньо.

Таким чином, головною метою затвердженої Згаданою державної Програми розвитку первинної медико-санітарної допомоги є забезпечення зниження рівня захворюваності, інвалідності та смертності населення шляхом формування та налагодження ефективного функціонування системи надання населенню доступної і високоякісної допомоги з переважним впровадженням засад сімейної медицини.

Пріоритети, які стоять перед іншою медичною освітою у сфері підготовки сімейних лікарів:

- подальше вдосконалення освітньо-професійних уніфікованих програм та систем освітніх стандартів для підготовки сімейних лікарів;
- збільшення обсягу підготовки сімейних лікарів у магістратурі та клінічній ординатурі;
- встановлення зміцнення навчального процесу через підготовку викладачів з наступною їх атестацією;
- впровадження інтеграції між додипломною та післядипломною освітою у підготовці сімейних лікарів;
- більш широке залучення до інтернатури випускників, які навчаються на умовах контракту;
- збільшення державного замовлення на підготовку сімейних лікарів, особливо для потреб села;
- розширення клінічних баз кафедр сімейної медицини, широко використовуючи амбулаторії сімейної медицини;
- впровадження в процес підготовки сімейних лікарів нових інформаційних та навчальних комп'ютерних технологій;
- розширення наукових досліджень з проблем сімейної медицини.

Підготовка кадрів сімейної медицини в ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

На сьогодні розглянуті питання та розроблені шляхи щодо оптимізації підготовки та перепідготовки фахівців із загальної практики – сімейної медицини на базі майже 20 клінічних кафедр факультету післядипломної освіти академії та лікувально-профілактичних закладів області, створена Координаційна рада з питань сімейної медицини, відкритий регіональний навчально-методичний центр загальної практики – сімейної медицини. Навчальний процес із майбутніми сімейними лікарями забезпечують 9 професорів та 18 доцентів, які мають вищу кваліфікаційну категорію.

В академії для забезпечення виконання Згаданою державної програми розвитку сімейної медицини на 2008–2012 ро-

ки розроблений за узгодженням з Головним управлінням охорони здоров'я Полтавської обласної державної адміністрації довгостроковий план підготовки лікарських кадрів. На даний час в академії підготовлено з фаху «загальна практика – сімейна медицина» 713 лікарів: 552 лікар – через вторинну спеціалізацію (піврічна очна перепідготовка) та 161 лікар – через первинну спеціалізацію (дворічна інтернатура).

З метою вирішення проблеми підвищення якості практичної підготовки та максимального наближення до реальних умов майбутньої діяльності на базисі краєвих сімейних амбулаторій створюються регіональні навчально-методичні центри – філії кафедри сімейної медицини і терапії (м. Кременчук, м. Миргород, сімейні амбулаторії в Полтавському районі). Лише за 2008/2009 навчальний рік перепідготовлено на базі філії м. Кременчука 29 сімейних лікарів, а підвищили свій фаховий рівень 87 лікарів.

Для оптимізації процесу навчання, оволодіння клінічними та практичними навичками при Стеняньській лікарській амбулаторії сімейної медицини Полтавського району створена навчально-практична база кафедри сімейної медицини і терапії, яка оснащена необхідною лабораторно-діагностичною апаратурою та укомплектована методично-навчальною та науковою літературою.

Майбутні сімейні лікарі беруть активну участь у медично-профілактичних оглядах, виводжуючи державну програму «Здоров'я сільського населення». У складі комплексних лікувальних бригад виїжджають у віддалені села всіх районів Полтавської області, де спільно з викладачами проводять медичні огляди та надають лікувально-консультативну допомогу населенню.

Таким чином, проведення професійної перепідготовки та підготовки майбутніх сімейних лікарів в умовах клінічних сільських амбулаторій формує відповідальність лікарів за здоров'я всієї сім'ї, що в свою чергу покращує професійно-діагностичну допомогу сільському населенню Полтавщини.

Для підтримки відповідного рівня професійної компетентності та кваліфікації з березня 2006 року на базі кафедр факультету післядипломної освіти академії розпочата підготовка сімейних лікарів на курсах тематичного удосконалення. Тільки за 2009–2012 навчальні роки на базі факультету післядипломної освіти академії підвищили свій фаховий рівень 318 лікарів.

З метою підвищення якості фахової підготовки професорсько-викладацького складу академії, задіяних у навчальному процесі з підготовки сімейних лікарів, з квітня 2006 року на базі Харківської медичної академії післядипломної освіти проїїїні вторинну спеціалізацію з фаху «загальна практика – сімейна медицина» 22 викладачів академії, задіяних в навчальному процесі.

Реалізуючи міжнародний проєкт Європейського Союзу «Профілактика та первинні заходи охорони здоров'я України», в рамках роботи Українського тренінгового центру сімейної медицини при Національному медичному університеті ім. О.О. Богомольця підвищили свій фаховий рівень на курсах тематичного удосконалення 9 викладачів академії, отримавши відповідні посвідчення та сертифікати.

З метою залучення молодих спеціалістів і лікарів до роботи в первинній ланці та підвищення статусу і престижу сімейного лікаря науковці академії спільно зі спеціалістами Головного управління охорони здоров'я Полтавської обласної державної адміністрації організують конкурси на зван-

ня «Краєвого сімейного лікаря», проводять цільові набори абітурієнтів з сільської місцевості, а також проводять професійну орієнтаційну роботу в сільській місцевості.

Виконуючи Постанову Кабінету Міністрів України щодо залучення громадян до участі в управлінні Державними справами та вирішення проблем впровадження сімейної медицини в Полтавській області, створено обласне громадське об'єднання «Асоціація лікарів сімейної медицини» Полтавської області, головною метою роботи якого є формування громадської думки про престижність професії сімейного лікаря, популяризації сімейної медицини серед населення, участь у виконанні державних проєктів та програм.

Отже, в сучасній підготовці лікарських кадрів сімейної медицини важливим є об'єднання зусиль державних, громадських і професійних медичних організацій і установ в контексті як створення університетських клінік відповідно до міжнародних стандартів і зразків, так і формування державної політики щодо важливості ролі первинної медико-санітарної допомоги на засадах загальної практики – сімейної медицини в забезпеченні громадського здоров'я України.

Особенности подготовки семейных врачей на факультете последипломного образования ВГУЗУ «УМСА»

В. Н. Ждан, Л. Н. Шилкина, И. Н. Скрипник, А. А. Капустянская, М. Ю. Бабанина, М. В. Ткаченко, В. Ю. Штомпель, Г. В. Волченко, В. Г. Лебідь

В современной подготовке врачей семейной медицины важным является объединение усилий государственных, общественных и профессиональных медицинских организаций и учреждений в контексте как создания университетских клиник согласно международным стандартам и образцам, так и формирования государственной политики относительно важности роли первичной медико-санитарной помощи на основах общей практики – семейной медицины в обеспечении общественного здоровья Украины.

Ключевые слова: семейная медицина, последипломное образование.

CHARACTERISTICS TRAINING OF GP DOCTORS ON POSTGRADUATE STUDIES FACULTY IN HIGHER STATE EDUCATIONAL INSTITUTION OF UKRAINE «UKRAINIAN MEDICAL DENTAL ACADEMY»

V. N. Zhdan, L. N. Shilkina, I. N. Skrypnyk, A. A. Kapustyanskaya, M. Yu. Babanina, M. V. Tkachenko, V. Yu. Shtompel, G. V. Volchenko, V. G. Lebid'

In the modern training of family medicine physicians (GP doctor) is important to bring together government, public and professional medical organizations and institutions in the context of both the creation of university hospitals, according to international standards and samples, as well as the formation of public policy on the importance of the role of primary health care on the basis of general practice and family medicine in the provision of public health in Ukraine.

Key words: GP doctor, postgraduate education.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вороненко Ю.В., Лысенко Г.И. Внедрение семейной медицины как научной специальности – необходимое условие развития семейной медицины в Украине // Український медичний часопис. – 2007. – № 6 (62) XI–XII. – С. 56–57.
2. Гіріна О.М. Доцільність реформування амбулаторно-

поліклінічної системи та переходу до практики сімейного обслуговування населення /О.М. Гіріна, В.О. Сірик, Н.М. Горобець, Т.І. Каплюжна/ Сімейна медицина. – 2010. – №3.
3. Актуальні проблеми сімейної медицини/ Ред. кол.: В.М. Ждан (гол. ред.) та ін. – 2006.